

такого навігатора – формування основних педагогічних компетентностей через застосування на практиці нових типів уроків.

Співдоповідачів, тобто «зупинок», 7, оскільки сім типів уроків пропонує сьогодні сучасна педагогіка:

- уроки засвоєння нових знань;
- уроки осмислення нових знань, формування умінь і навичок на основі знань, або уроки закріплення вивченого;
- уроки повторення, узагальнення і систематизації вивченого;
- уроки контролю і корекції знань;
- уроки аналізу контрольних робіт;
- нестандартні уроки;
- комбіновані або змішані уроки.

Для практичного застосування набутих знань учителям пропонується задана тема та тип уроку, відповідно до яких вони мають скласти конструктор уроку, показавши в ньому макроструктуру (всі етапи уроку) та мікроелементи (прийоми, методи тощо).

Завершити такий захід необхідно спільно виробленими рекомендаціями та висновками.

Така форма проведення методологічного заходу має свої переваги. Нестандартний підхід в розкритті теми, інтерактив на другому етапі навігатора, практичний вектор застосування та можливість набути нові знання та вміння сучасному вчителю. Адже навчати сьогодні так, як вчора, вчитель не має права.

Література

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Презентація «Типи уроків та їх структура» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-tipi-urokiv-ta-h-struktura-48658.html>

УДК: 37.091.33-028.23:373.5.016:821.161.2.09

Гоголь Н. В.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри української мови,
літератури та методики навчання
Глухівського національного
педагогічного університету
імені О. Довженка
natashagogol75@gmail.com

РЕАЛІЗАЦІЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЗАСОБАМИ МЕДІАОСВІТНИХ РЕСУРСІВ

В умовах Нової української школи пріоритетним є завдання навчити старшокласників сприймати літературу як мистецтво слова, формувати у них усвідомлене ставлення до читання, розвивати художній смак, креативність, творче мислення, естетичні почуття, емоційно-ціннісне ставлення до

сприйнятого і до навколишньої дійсності. Формуванню в учнів цих якостей на уроках української літератури сприятимуть методично продумано використані вчителем медіа-технології. В умовах сучасного інформаційного простору інтенсифікація навчального процесу передбачає розроблення і впровадження таких засобів, форм і методів навчання, що зменшують непродуктивні витрати праці і часу, прискорюють темп і забезпечують якість навчання. Аналіз досвіду роботи творчих учителів-словесників засвідчує, що одним із шляхів підвищення якості шкільної літературної освіти є використання сучасних видів наочності.

В аспекті нашого дослідження визначальним є реалізація освітніх завдань, спрямованих на формування в учнів знань про специфіку літератури як виду мистецтва, розвиток умінь і навичок сприймати, аналізувати та інтерпретувати літературний твір у культурологічному контексті, взаємозв'язку з іншими видами мистецтва, розвиток читацької культури учнів, розкриття їхніх творчих здібностей, формування досвіду культури діалогу з творами мистецтва. Окреслені завдання суголосні з критеріями визначення рівня медіакультури особистості, що передбачають формування здатності адекватно сприймати, компетентно аналізувати, інтерпретувати, вміло оцінювати й використовувати друковані форми комунікації, кіно, радіо- та телепрограм, Інтернет, а також створювати власні медіатексти.

Проблемі культурологічного підходу в освіті присвячені праці І. Балхарової, М. Бастуна, Є. Бондаревської, В. Гури, І. Зязюна, І. Колмолгорової, А. Погодіної, О. Рудницької, В. Сластьоніна, Г. Тарасенко, О. Тюрдьо, Є. Фортунатової та інших. Питання використання аудіовізуальних засобів в освітньому середовищі у різні роки було предметом наукових розвідок Т. Бабійчук, Т. і Ф. Бугайків, В. Вербицької, В. Волинського, Н. Волошиної, С. Жили, Н. Коржупової, Л. Кулінської, С. Мельничука, Г. Онкович, Є. Пасічника, Л. Погрібної, Л. Чашка та інших.

Дослідження останніх років в галузі медіакультури присвячені інтегрованій медіаосвіті (С. Гудиліна, Т. Жарковська, О. Журін, Л. Зазнобіна, Г. Новикова, К. Тихомирова, І. Фомічова), аудіовізуальній медіаосвіті (О. Баранов, О. Бондаренко, А. Бурнашев, К. Грибанова), розробленні науково-методичних засад організації роботи з технічними засобами навчання (Л. Баженова, М. Духовна, В. Єгоров, М. Жабський, Л. Прессман).

У своїй сукупності ці наукові розвідки цілісно представляють шляхи реалізації проблеми. Водночас подальшого ґрунтовного розгляду потребує актуальна проблема реалізації культурологічного підходу у шкільних підручниках української літератури засобами медіатехнологій.

Мета роботи – розкрити проблему реалізації культурологічного підходу у сучасних підручниках української літератури для 10 класу (рівень стандарту, 2018) засобами медіаосвітніх ресурсів.

Тенденції сучасного суспільного розвитку інформаційного суспільства визначають основні напрями перетворень у різних сферах діяльності. Більшість перетворень певним чином пов'язані з медіасередовищем, упровадженням інформаційних і комунікаційних технологій в освіті. Нині медіакультуру в

освітньому процесі варто розглядати як складник інформаційної культури, компонент творчої діяльності, що сприяє розвитку культури спілкування з медіа, комунікативних здібностей, критичного мислення, вміння повноцінно сприймати та інтерпретувати медіадискурс.

У традиційному розумінні медіакультура об'єднує в собі всі види аудіовізуального мистецтва. Медіакультуру можемо визначити як галузь культури, пов'язану з трансляцією динамічних образів, що мають широке поширення завдяки сучасним технічним засобам запису і відтворення зображення і звуку (кіно, телебачення, відео, системи мультимедіа).

Зазначимо, що мистецтво має інтегруючий характер, оскільки постійно взаємодіє з іншими різновидами культури, що призводить до виникнення нових синтетичних форм. Варто акцентувати на медійному продукті, який у сучасному суспільстві починає займати домінуючу позицію, здатний використовувати, поглинати інші види мистецтва: живопис, музику, танець, театр тощо. Медіатехнологія охоплює як дидактичні засоби, наукову підтримку, так і засоби масової інформації. Вона поєднує різні засоби передачі інформації (тексту, звуку, графіки, рухомих і нерухомих зображень) за допомогою комп'ютера або іншого аудіовізуального пристрою (телевізора, відеомагнітофона, програвача компакт-дисків тощо).

Сучасне медіамистецтво, маючи власні методи і логіку репрезентації, не тільки створює візуальний образ, а й презентує нову мову. Відтак, наприклад, якщо задіюється кіномистецтво, то це стає дієвим способом переживання емоцій через безпосереднє сприйняття образів, мови, міміки й жестів героїв. У сучасних підручниках вдало подані завдання, що спонукають учнів дізнаватися про нові види синтетичних мистецтв, втілювати свої уявлення у власні творчі проекти. Самостійна навчальна діяльність десятикласників засобами ресурсів Інтернет-мережі сприяє індивідуалізації траєкторії літературного навчання, оскільки кожен учень зможе адресно й оперативно звернутися до Інтернет-ресурсів з урахуванням власних потреб і запитів. У підручниках вдало дібрано низку запитань і завдань, спрямованих на розвиток самостійної навчальної діяльності десятикласників засобами ресурсів Інтернет-мережі, запропоновано посилання на Інтернет-джерела, що сприятимуть розвитку креативних, дослідницьких здібностей та інтелекту учнів, активізації їхньої пізнавальної діяльності, диференціації та індивідуалізації процесу навчання літератури, орієнтації в інформаційному середовищі, формуванню вмінь обмінюватися інформацією з електронних ресурсів із використанням сучасних ІКТ.

Аналіз чинних підручників української літератури для 10 класу (рівень стандарту) дає підстави стверджувати, що відповідно до чинної програми їх авторами фахово дібрано багатий високохудожній, методично функціональний ілюстративний матеріал (портрети письменників, роботи художників, ілюстрації до творів тощо), що допомагає учневі глибоко осмислити зміст художніх творів у контексті різних видів мистецтва. У науково-пізнавальному та художньо-естетичному матеріалі тематичних рубрик підручників ураховано специфіку художньої перцепції кожного виду мистецтва, а система запитань і завдань орієнтована на інтерпретацію учнями художніх творів з урахуванням

міжмистецьких узагальнень.

Література

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закл. загальн. серед. освіти. К.: Грамота, 2018. 256 с.
2. Борзенко О. І. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 10 класу закл. заг. серед. освіти. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 240 с.
3. Коваленко Л. Т. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти. К.: УОВЦ «Оріон», 2018. 320 с.
4. Слоньовська О. В. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. К.: Літера ЛТД, 2018. 224 с.
5. Українська література. Рівень стандарту: підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти / А. М. Фасоля, Т. О. Яценко, В. В. Уліщенко, Г. Л. Бійчук, В. М. Тименко. Київ: Педагогічна думка, 2018. 192 с.

УДК 78.25

Гойсак В.Ю.

завідділу духових та ударних інструментів
Львівської середньої спеціалізованої
музичної школи-інтернату
ім. Соломії Крушельницької

ПРО ОКРЕМІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОГО АПАРАТУ ТА ПОСТАВИ САКСОФОНІСТА

Проблема становлення і формування виконавського апарату та постави виконавців на духових інструментах була і залишається в колі зацікавлень провідних музикантів, науковців і педагогів (В. Апатський, В. Блажевич, В. Богданов, З. Буркацький, Ю. Василевич, Р. Вовк, А. Карп'як). Аналіз досліджень засвідчує як багатогранний комплексний підхід до вказаної проблеми, так і необхідність подальшого її осмислення, узагальнення та поширення педагогічного досвіду.

Мета роботи – зацентувати увагу на важливих теоретико-методичних питаннях формування виконавського апарату, постави саксофоніста, мотивів виконавської діяльності.

Під поняттям «постановка» в грі на саксофоні мається на увазі найбільш доцільна і раціональна постановка і взаємодія всіх компонентів виконавського апарату музиканта (дихання, губ, пальців, рук) і інструмента. Завдання правильної постановки – сприяти ефективній організації занять на інструменті, адаптації виконавського апарату до особливостей звукоутворення і конструкції того чи іншого виду інструмента, до фізіологічних ігрових навантажень [1].

Розглядаючи постановку як комплексну функціональну систему виконавського апарату саксофоніста, треба відзначити, що вона формується і вдосконалюється в процесі постійної виконавської практики. Постановка здійснюється у кожного музиканта за своєю індивідуальною шкалою в залежності від його задатків і ступеня розвитку психофізіологічних рівнів.

Існуючі узагальнені методи і прийоми постановки гри на тому чи